

Komentar in karta: 1/108

SLA V622 'polbrat'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'moški v odnosu do otrok, s katerimi ima skupnega enega od staršev', knj. *pólbrāt* (*ô-d*), je zapisana cela vrsta leksemov. Vprašanje se je prvotno glasilo *popoli brat* (oz. *po poli brat*). Najpogostejši je leksem *popol/popoli/popolu brat* v zahodnih in osrednjih narečjih ter *polbrat/polubrat* v vzhodnih narečjih; vsa druga poimenovanja so manj pogostna. V T084 je poleg odgovora *ni pravi brat* pripisano, da posebne besede nimajo. V T376 je zapisan samo leksem za žensko, tj. *polvestra*.

2. Morfološka analiza

brat < *brat-ъ 'brat'

bratič < *brat-iť-ъ

polbrat/polubrat < **pol-ъ/-u-brat-ъ* ← *pol-ъ 'polovica' (-u v T290, T291 in T409–T413) + *brat-ъ

popol/popoli/popolu brat < **po-pol-ъ/-u/-i brat-ъ* ← *po 'po' + *pol-ъ 'polovica' + *brat-ъ

napol/napolu/naspol brat < **na-(s)pol-ъ/-u brat-ъ* (različici s -s- oz. brez njega sta odraz ide. s-mobile oz. brez njega) v T216 in T331) ← *na 'na' + **(s)pol-ъ* 'polovica' + *brat-ъ

spoloven brat < **spol-ov-ъn-ъ brat-ъ* ← **(s)pol-ъ* 'polovica' + *brat-ъ

polplaten brat < **pol-ъ-polt-ъn-ъ brat-ъ* ← *pol-ъ 'polovica' + *polt-ъ 'stran, plat' + *brat-ъ

mrzel brat < *mьrzl-ъ brat-ъ ← *mьrz-ti, *mьrz-nq 'zmrzniti' + *brat-ъ

ta mali brat < **t- mal-ъ-j-ъ brat-ъ* ← **ta/*tъ/*tě/*tę* 'ta' * + *mal-ъ 'majhen' + *brat-ъ

brat popol/popoli/popolu < **brat-ъ popol-ъ/-u/-i* ← *brat-ъ + *po + *pol-ъ 'polovica'

brat po očì/očeti/materi < **brat-ъ po otъč-i/otъč-ęt-il/mater-i* ← *brat-ъ + *po + *ot-ъč-ę 'oče'/*mati-θ, rod. *mater-e 'mati'

brat po eni strani < **brat-ъ po edъn-i storn-i* ← *brat-ъ + *po + *edъn-ъ 'en, eden' + *storn-ъ 'stran'

brater < *bratr-ъ 'brat'

polbrater < *pol-ъ-bratr-ъ ← *pol-ъ 'polovica' + *bratr-ъ

popol brater < *po pol-ъ bratr-ъ ← *po 'po' + *pol-ъ + *bratr-ъ

napol brater < *na pol-ъ bratr-ъ ← *na 'na' + *pol-ъ + *bratr-ъ

brater popol < *bratr-ъ po-pol-ъ ← *bratr-ъ + *po + *pol-ъ

brater napol < *bratr-ъ na-pol-ъ ← *bratr-ъ + *na + *pol-ъ

brater laStri < **bratr-ъ (lastri)-θ* ← *bratr-ъ + furl. *lastri* 'nepravi'
(*S* → *š* v T062)

lastri brater < *(*lastri*)-θ *bratr-ъ* ← furl. *lastri* 'nepravi' + *bratr-ъ

lastri < *(*lastri*)-θ ← furl. *lastri* 'nepravi'

filaštro < *(*filaštr*)-o ← it. *figliastro* 'pastorek'

3. Posebnosti kartiranja

Karta je leksično-besedotvorna. Pri kartiranju so kljub siceršnjim dogovorjenim načelom upošteevane razlike med *brat-* in *brater-*; druga oblika je sicer glasovna različica, vendar poteka vzporedno z ohranjanjem *-r-* pri leksemih *brat* (V620) in *bratranec* (V626).

Kot enkratnici sta kartirana leksema *filaštro* v T137 in *lastri* v T060.

Kot enkratna besedna zveza z *brater* z levim prilastkom je kartiran leksem *napol brater* v T013, z desnim prilastkom pa *brater napol* v T032 in *brater popol* v T059.

Kot enkratne besedne zveze z *brat* so kartirani leksemi *spoloven brat* v T196 in *ta mali brat* v T236.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *lastri brater* v T060, *popoli brat* v T097 in *polbrat* v T316.

Kot opisa sta kartirana odgovora *ni vere brat* v T122 in *ni pravi brat* v T084 in T121.

4. Uporabljena dodatna literatura

Lekše 1893

5. Primerjaj

SLA: V620 'brat' (1/107), V626 'bratranec' (1/116), V627 'sestrična' (1/117), V634 'pastorek' (1/120); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1472; ASLEF: 2141; HJA: /